

KONGL. GENERALPOSTSTYRELSENS
1875. CIRKULÄR. N^R. XXVIII.

—→*←—
59.

Till samtliga postförvaltare,

i fråga om den postanstalt, af hvilken poststation bör förses med frimärken m. m.

Af förekommen anledning har Kongl. Generalpoststyrelsen funnit sig böra erinra samtliga vederbörande derom att, jemlikt § 14 i instruktionen för poststationsföreståndare den 29 november 1873, det tillhör desse senare att från den fullständiga postanstalt, hvarunder hvar och en af dem lyder, requirera de fri- och portomärken samt frankokuvvert och brefkort, som för posttjenstens skötande äro af nöden,

och att således, i följd häraf, det icke kan vara förvaltare af fullständig postanstalt medgifvet att, mot kontant betalning, med värdesaker af nu i fråga varande slag, likasom icke heller, jemlikt Kongl. Styrelsens cirkulär den 5 maj 1874, med tjänstefrimärken och tjänstebrefkort, förse poststation som icke lyder under den af honom förvaltade postanstalten.

Och är det af så mycket större vigt att den sålunda stadgade ordningen för poststationernas förseende med frimärken m. m. noga iakttages som endast härigenom kan med någorlunda tillförlitlighet erhållas en, för bedömandet af åtskilliga frågor och deribland bestämmandet af den aflöning som bör hvarje poststationsföreståndare tilldelas samt väckta förslag om poststationers indragning, nödig kännedom om uppbördens och frimärkesåtgångens storlek vid en hvar poststation. Stockholm den 1 november 1875.

WILHELM ROOS.

e. f.
J. Öfverström.

Förlagan tillverkad år 1992
Detta är kopia nr

Kortlivade postnamn i Västmanland

Erik Lindgren

Posthistorisk skriftserie nr 82
Uppdaterad 1996

	sid
Förord	1
Kronobrevbäringen	2
Haraker	4
Himmeta	5
Irsta	7
Karbenning	9
Kungsbarkarö	11
Kärrbo	12
Lillhärad	13
Malma	14
Medåker	15
Odensvi	16
Ryttern	17
Salbo	17
Setterbo	18
Sevalla	20
Skerike	22
Torpa	22

Häftet i posthistorisk skriftserie tillverkas i en mycket liten upplaga (10-20 ex) för hand med hjälp av en ordbehandlare, en monteringslåda, en bordskopiator och en häftapparat, allt av enklaste slag. De färdiga exemplaren kan sinsemellan vara något olika och ha ett eller annat skönhetsfel. Skulle detta häfte inte tillfredsställa Dina önskemål, var god sänd det åter för utbyte. Min åsikt är att tankemödan, forskningen och innehållet måste värderas högre än utförandet.

Copyright Erik Lindgren

Förord

Efterfrågan på tidigare skrifter om kortlivade postnamn på olika håll i vårt land har gett mig anledning att också skriva om sådana i Västmanland. De är tillnärmelsevis inte så många som i tex Halland eller Uppland, men vart och ett har ändå sitt speciella intresse.

I likhet med de flesta tidigare skrifter av denna art presenterar jag poststationerna i bokstavsordning, oavsett var de ligger geografiskt. Huvuddelen av de kortlivade postnamnen i vårt land härrör från perioden 1874-1877, då postverket successivt tog över ansvaret för kronobrevbäringen genom att det gamla kronobrevbäringsnätet inlemmades i det allmänna postnätet. Detta skedde åtminstone under den första perioden med stor brådska och det skulle snart visa sig att man tagit till i överkant och måste reducera antalet nya poststationer.

En annan orsak till kortlivade namn är att man råkat ge samma eller likljudande namn åt två eller flera poststationer, något som rättades till efter hand. En omfattande sådan rättelse skedde med 1876 års ingång, då 33 poststationer bytte namn samtidigt. Vid detta tillfälle blev det inga namnbyten i Västmanland.

Uppgifterna i detta häfte baseras på handlingar som förvaras vid Postens centralarkiv i Stockholm. I citat ur handlingarna har jag moderniserat stavningen. Texterna återges ordagrant utom i några undantagsfall då jag sett mig nödsakad att förenkla språket för att göra texten mera lättläst. I regel är citaten kursiverade. Den läströtte kan slippa läsa kursiverade citat, eftersom den föregående eller efterföljande texten på ett eller annat sätt kort förklarar sammanhanget. Citaten får i många fall ses som expempel på min strävan att ge tidsfärg åt framställningen.

Händelseförlopp av allmänt intresse eller av betydelse för Postens utveckling redovisas ibland på mera än en plats till tjänst för de läsare som väljer att då och då läsa ett avsnitt i stället för att sträckläsa häftet. De som har tillfälle att besöka Postens centralarkiv kan ha nytta av att jag ibland anger diarienummer för sådana ärenden som berörs endast flyktigt i framställningen.

För synpunkter från mina läsare är jag tacksam.

Växjö den 20 september 1992

Erik Lindgren

Kronobrevbäringen

"Kvistarna i trädet var kronobrevbäringen och grenarna motsvarade postverkets eget transportnät". Så kan man uttrycka skillnaden mellan två gamla system, som löpte samtidigt ända fram till 1870-talet. Med början 1874 inleddes det äldsta systemet i systemet från 1636, det år som betecknas som svenska postverkets födelseår.

Kronobrevbäringen var ett nät för regeringens förbindelser med de olika landsändarna. Det hade redan en vid förgrening, när postverkets linjer började byggas ut. Detta var otillräckligt och kunde i många fall inte användas för befördran av brev mellan exempelvis landshövding, kronobefallningsmän och präster.

Men kronobrevbäringsnätet var på åtskilliga punkter sammanlänkat med riksnätet. Därför utnyttjade kronobrevbäringen postverkets nät på vissa delsträckor, ofta längre än det egna finmaskiga. Postverkets tillkomst innebar således en lättnad i kronobrevbäringens organisation.

1860 års regeringsbeslut om poststationer på landsbygden ledde inte till att särskilt många nya postlinjer tillkom. Till en början lades de flesta poststationerna utmed redan befintliga postlinjer. Men poststationerna blev nya anknytningspunkter till kronobrevbäringsnätet.

Efter remissbehandling följde en proposition till 1873 års riksdag, enligt vilken postverket skulle anordna nya postgångar enligt överenskommelser som hade träffats preliminärt med länsstyrelserna. Därigenom blev den organisation som dittills funnits som en länk mellan bl a kronofogde, länsmän, häradshövdingar och nämndemän inlemmad i det allmänna postnätet. Detta skulle dessutom kompletteras med poststationer, "en i varje socken, om så behövdes".

På tre år, räknat från 1874, ökade därigenom antalet poststationer med ca 1300. Ändå kom många socknar att känna sig förfördelade genom att de inte fick egna poststationer.

Omorganisationen blev dyrbar för postverket. Redan i september 1875 började man undersöka vilka möjligheter till besparing som fanns och i en framställning till regeringen ett år senare sökte poststyrelsen sanktion för att pröva "vilka stationer, som i anseende till synnerligen obetydlig rörelse, böra indragas". Därmed togs det första steget till lantbrevbäring, en nyhet som introducerades 1878. Innan man kom så långt hade några av de minsta poststationerna blivit indragna. Ersättningen blev då lösväskor som utväxlades med närmast belägna poststation.

Med lösväska avses en sådan väska som man enligt en bestämmelse redan 1824 kunde träffa avtal med postförvataren om att få sig tillsänd. Den som höll lösväskan skulle betala från 6 till 18 kr om året "allt efter brevväxlingens större eller mindre betydenhet samt med avseende på väskans mottagande och avsändande en eller flera gånger i veckan". Dessutom utgick en mindre befodringsavgift, som enligt en bestämmelse 1862 inte skulle betalas om posten åtföljdes av en postiljon.

Vissa andra särbestämmelser utfärdades från tid till annan om lösväskor. Lösväska är termen för själva företeelsen. Det konkreta ordet för lösväska kan sägas vara postväska, om vars utformning det fanns särskilda bestämmelser. Jag har dock inte funnit någon bestämmelse om att en postväska nödvändigtvis måste anskaffas för att användas som lösväska. Den kunde möjligen ha annan utformning än postväskan och kanske anskaffas på den blivande lösväskägarens initiativ utan rekvisition från posten. Att det antagandet är riktigt får näring vid läsning av en text som finns i poststyrelsens cirkulär den 26 april 1869:

"Lösväska skall anskaffas och underhållas av ägaren, vara hel och med gott läs försedd samt äsatt tydlig och tjänlig titelskylt. Underlåtes detta, må, om rättelse vid erinran därom icke följer, väskans användande inställas".

I förberedelser för kronobrevbäringens avskaffande skickade poststyrelsen cirkulärskrivelser till landshövdingarna den 20 februari och den 30 maj 1873. Länsstyrelsen i Västerås lämnade i brev till poststyrelsen den 22 november 1873 kronofogdarnas "yttranden och förslag rörande de åtgärder som till den ordinarie kronobrevbäringens ersättande med nya postgångar borde vidtagas".

Poststyrelsen prövade dessa förslag och meddelade i ett brev den 12 december 1873 till landshövdingen i Västmanland sitt beslut att inrätta vissa specificerade nya postgångar och poststationer. De rörde sig om ett 20-tal nya poststationer och ett mindre antal gång- eller körposter från och med 1874 års ingång inom Bergslags och Kungsörs fögderier och en poststation i Sahlbergs fögderi. Det sistnämnda fögderiet kompletterades två år senare med ytterligare ett antal poststationer. "Förseeningen" i den östra delen av Västmanland kan delvis ha berott på att kronobrevbäringen i Uppland upphörde först med 1875 års början.

De poststationer som skulle öppnas i Västmanland den 1 januari 1874 enligt poststyrelsens beslut den 12 december 1873 var följande:

inom Bergslags fögderi:

Karbenning, Västervåla, Fläckebo, Skultuna, Romfartuna, Haraker och Skerike,

inom Kungsörs fögderi:

Odensvi, Himmela, Skedvi, Setterbo, Medåker, Malma, Skinnskatteberg, Gunnilbo,

Kumngsbarkarö och Torpa samt

inom Sahlbergs fögderi:

Möklinta.

Vissa andra åtgärder var planerade och poststyrelsen lade i sitt brev till länsstyrelsen den 12 december 1873 med en brasklapp om att med särskilt avseende på den korta tid som var kvar till årsskiftet, hade poststyrelsen

"ansett t v böra anstå med den slutliga regleringen av dessa angelägenheter och anhåller fördenskull, det behagade Konungens Befallningshavande vidtaga de åtgärder som erfordras för att, efter årets utgång och utan de hittills kronobrevbäringssskyldiges betungande, de s k kronobreven måtte - intill dess att övriga för den ordinarie kronobrevbäringens ersättande erforderliga nya postgångar och poststationer hunnit inrättas - varda behörigen fortskaffade, mot ersättning av postmedlen på grund av särskilda avtal, träffade på sätt och i den ordning som av Konungens Befallningshavande prövas lämpliga".

Haraker

Poststation 1874-01-01--1877-03-31

Vid Harakers kyrka öppnades den 1 januari 1874 en poststation, som fick socknens namn. Till föreståndare antogs kyrkoherden A G Nyman med 125 kr i årsarvode. En gångpost inrättades samtidigt på den milslånga sträckan mellan Romfartuna och Harakers kyrkor.

Genom poststyrelsens beslut den 19 mars 1875 överfördes ansvaret för poststationen på organisten P Bergmark, sedan kronofogden på kyrkoherdens önskan kontaktat Bergmark i ärendet. Årsarvodet för poststationens skötsel höjdes därvid till 125 kr, men efter hand ansåg Bergmark detta vara för lågt och begärde i ett brev till poststyrelsen den 1 juli 1875 att få det höjt till 200 kr. Detta gick poststyrelsen inte med på utan att Bergmark gjorde en föregående uppsägning. Därför gjorde Bergmark en formell sådan den 1 oktober 1875.

J ansernde till det låga arvode, som jag åtnjuter för befattningen såsom föreståndare för poststationen i Haraker, för jag härmed uppsäga kontraktet emellan i Kongl. Generalpoststyrelsen och mig, upprättadt den 19de sist. Mars, och hvilket således bör vara gällande blott till detta års slut. — Närmare motiver för kontraktets uppsägning, angaf jag i ansökningsen af d. 1. nästf. juli till Kongl. Generalpoststyrelsen rörande högre arvode. Skulle öfverhördig förhöjning efter kontraktets upphörande beviljas, kan jag vara villig att ingå på ett nytt sådant.
Haraker den 1 Oktober 1875. *P. Bergmark*

Efter prutning gick Bergmark med på att nöja sig med 150 kr i årsarvode och han fick ett nytt kontrakt avseende detta belopp gällande från 1876. Dessförinnan hade man emellertid diskuterat indragning av poststationen i anslutning till eventuellt öppnande av en poststation vid Svanö järnvägsstation på bandelen mellan Tillberga och Ängelsberg av Stockholm-Västerås-Bergslagens järnväg.

Indragningen blev verklighet drygt ett år senare och Bergmark kunde svinga Harakers datumstämpel för sista gången den 31 mars 1877. Först senare förverkligades önskemålen om lantbrevbäring till Haraker från Skultuna med två turer i veckan. Efter beslut vid kommunalstämman i Harakers sockenstuga den 28 oktober 1895 ökades denna till tre turer i veckan sedan Harakers kommun lovat bekosta den tredje turen.

Himmeta

Poststation 1874-01-01--1879-01-31
1898-04-01--1960-03-31

Vid Himmeta kyrka öppnades med 1874 års ingång en poststation med skolläraren Per Adolf Bergström som föreståndare. Han fick 100 kr i årsarvode och åtog sig också att med 150 kr i årsersättning svara för befordran av posten fram och åter mellan Köping och Himmeta.

För den sistnämnda uppgiften anlätade han församlingen som för samma belopp låt någon utföra den. Ersättningen var för liten enligt vad man ansåg under kommunalstämman i sockenstugan den 8 november 1874. Stämman uppdrog då åt ordföranden Lars Johansson "att å Himmeta församlings vägnar ingå till Kungl. Generalpoststyrelsen med ödmjuk ansökan om anslående av minst 250 kr skjutsersättningsmedel för nästkommande år 1875 till den som åtager och förbinder sig att åkande föra posten mellan postanstalten vid Himmeta kyrka och postkontoret i Köping".

Efter remiss från poststyrelsen till postmästaren i Köping förklarade sig poststationsföreståndare Bergström villig att ansvara för postbefordran med åkande skjuts för 200 kr om året. Ett nytt avtal träffades med honom. Det framgår inte av tillgängliga handlingar vem han anlätade för skjutsen.

Bergström kom också in i bilden när poststationen skulle ersättas med lantbrevbäring enligt preliminära överenskommelser vid sammanträde mellan generaldirektör Wilhelm Roos och länsstyrelsens representanter den 9 juni 1877. Bergström antogs sålunda till lantbrevbärare på linjen Köping-Himmeta med två turer i veckan för en årsersättning av 208 kr. I efterhand kom det in underbud till poststyrelsen från Erik Gillberg i Bro. Bergström förklarade sig då villig att pruta sina anspråk till 175 kr. Hans verksamhet som lantbrevbärare började sedan poststationen i Himmeta dragits in med januari månads utgång 1879. Det är okänt vem som i verkligheten fullgjorde lantbrevbäringen, men Bergström hade regelbunden kontakt med denne, sedan han själv utsetts till kommunombud vid kommunalstämman i Himmeta sockenstuga den 31 mars 1878.

Kongl. Generalpoststyrelsen

antager härmed Skolläraren Per Adolf Bergström i Himmeta socken att, från och med den sätthommande februari månads början vara landtbrefbärare på linjen Himmeta - Köping.

Skolläraren Bergström förbinder sig att på förenämnda linje, två gånger i veckan, fram och åter, besörja landtbrefbäring, under noggrant iakttagande af de föreskrifter, som innehållas i en detta kontrakt bifogad Instruktion för landtbrefbärare, eller som framdeles kunna komma att af Kongl. Generalpoststyrelsen meddelas.

Dagar och tider för landtbrefbäringens besörjande varda landtbrefbäraren genom postanstalten i Köping meddelade.

Skulle genom sjukdom eller annat laga förfall, som hör inför postanstalten i Köping behörigen styrkas, landtbrefbäraren skuldslätt föreskrifven brefbäringstur fullgöra, åligger honom draga försorg derom, att under tiden brefbäringen varder, på hans ansvar, af annan pålitlig och lämplig person besörjd.

För värden af de försändelser samt de Postverkets persedlar och effekter, som landtbrefbäraren anförtros, är denne Kongl. Postverket ansvarig.

Örsättningen för landtbrefbäringens besörjande utgår, i ett för allt, med ett hundrasjultiofem Skronor om året.

Vid en extra kommunalstämma med Himmeta församling i sockenstugan den 2 januari 1898 beslöt man att begära poststationen åter. Detta lyckades och med fjärdingsmannen Lars Johansson som föreståndare fanns poststationen i Himmeta åter från den 1 april 1898, då belägen i Laggby. Denna gång blev poststationen inte kortlivad.

Poststation 1876-01-01--1879-01-31
1961-06-01--1969-04-30
sedan namn Västerås 17

Irsta

En komplettering av det postnät som byggdes upp i anslutning till att postverket tog ansvar för kronobrevbäringen skedde 1876 i Västmanlands län, som nämns i det inledande avsnittet om kronobrevbäringen. På så sätt blev skolläraren Gustaf Fredric Lundberg föreståndare för poststationen i Irsta från 1876 års ingång med 150 kr i årsarvode. Posten kom dit via huvudpostföringslinjen mellan Uppsala och Västerås två gånger i veckan i vardera riktningen och från Irsta inrättades dessutom en gångpost till Kärrbo med två turer i veckan.

		Irsta—Kärrbo.					
		(Gångpost.)					
		(Från januari månads början 1876.)					
—	10,0	f. m.	Irsta poststation	T. F.	9,0	—	f. m.
12,0	—	midd.	Kärrbo d:o	T. F.	—	7,0	f. m.

Vid överläggningar under vårt lands första sammanträde på hög nivå den 9 juni 1877 på landskansliet i Västerås angående organisation av lantbrevbäring förde generalpostdirektör Wilhelm Roos själv anteckningar. Vid detta tillfälle antecknade han att den postlinje som då fanns mellan Irsta och Östanbro skulle "förändras till lantbrevbäring och utsträckas till Orresta järnvägsstation". Han tillade att i Östanbro bodde kronofogde, häradsskrivare och länsmän, med vilka länsstyrelsen ofta behövde kommunicera. Han antecknade också att poststationen vid omorganisation skulle dras in men att det "däremot anses önskligt att v bibehålla poststationen i Östanbro, helst därifrån utgår gångposten till Ängsösund".

Utvecklingen följde planerna och vid kommunalstämman med Irsta församling den 17 februari 1878 utsågs skolläraren G F Lindeberg till församlingens kommunombud med uppgift att vara den förmedlande länken med lantbrevbäraren.

Poststationen drogs in med januari månads utgång 1879. För att kunna bereda allmänheten "ej ringa fördel", som postmästaren i Västerås uttryckte det i ett brev till poststyrelsen den 5 januari 1882, fick en brevlåda för avgående post sättas upp på skolhuset i Irsta.

I modern tid återuppstod poststationen i Irsta med samma namn men fick den 1 maj 1969 namnet Västerås med tilläggsiffran 17. Ursprungsnamnet återfördes senare men postkontoret (som blev termen 1986) lämnades på entreprenad och blev "Post-i-butik", en bland de ca 700 nya i denna grupp under 1990-talet.

Illustrationen på sid 6 är en kopia av en del av kontraktet med Per Adolf Bergström om att fullgöra lantbrevbäring efter indragning av poststationen i Himmeta. Han prutade sina anspråk från 208 till 175 kr i konkurrens med ett underbud. På nästa sida återges en kopia av ett utdrag ur det ovan nämnda protokollet vid kommunalstämman i Irsta den 17 februari 1878.

Utdrag af Protokoll, hållet vid
laglig offentligt kommunalstämma
med öfver förväntning den 17. Februar 1878.

§ I.

§ 1. Efter Gudstjänstens slut föredrogs kronofogdens
i orten skrifvelse af den 31. dets. Januarij
pro Memoria angående orsakade af landtörst-
bering, i ändamål att kommunen måtte sätta
i förskick att i enlighet med bestämmelserna
i § 5 af återopade pro Memoria utse omb
hän skicket skulle aflemnas försändelse, d.
hän genom landtörstbärare förskickas af
hän skicket försändelse kunde af adress
örne eller deras bud afhemtas — af beslut
kommunalstämman att hän dylikt ombud utse
skallörnen G. S. Lindberg, skicket, vid
stämman närvarande, förklarade sig vilig
mottaga uppdraget.

§ II.

Justerat:
Carl Joh. Holmström. C. R. Gustafson.
Öfversten
i in fidem
Elis. Holmström.
Kommunalstämman's öfverförande.
Öfversten utdraget intygar
Elis. Holmström.

Poststation 1874-01-01--1876-09-15
1900-07-01--1968-04-30

Karbenning

Vid Karbennings kyrka öppnades utmed postlinjen mellan Västerås och Norberg
den 1 januari 1874 en poststation. Kyrkoherde Johan Watz antogs till föreståndare
med 300 kr i årsarvode. Det kan synas tämligen högt, men föreståndarna för de nya
poststationerna inom Bergslags fögderi fick nästan genomgående högre arvoden än
många kolleger. 300 kr utgick sålunda redan från början även till föreståndarna för
poststationerna i Västervåla och Fläckebo, medan kronolänsman P W Wijkman i
Romfartuna fick hela 400 kr från start. Övriga nya poststationer inom Bergslags
fögderi var då bokhållaren Alf Söderlund i Skultuna med 200 kr, och folkskollärare P
E Tibblin i Skerike med 250 kr. Lägst betald inom fögderiet var kyrkoherde A G
Nyman, som vi redan mött i avsnittet om Haraker. Han fick 125 kr i årsarvode.
Watz behöll sin tjänst och sitt arvode oförändrat till och med den 15 september
1876. Då blev det tack och adjö, för poststationen drogs in i samband med att post-
trafiken började på järnvägslinjen Västerås-Kärrgruvan. Då inrättades förenade post-
stationer vid sex järnvägsstationer, däribland en i Högfors. Dit hänvisades de kunder
med postärenden som hade betjänats av kyrkoherde Watz vid den kortlivade
poststationen med namnet Karbenning. Indragning drabbade på samma sätt poststa-
tionen i Västervåla.

Om den förenade post- och järnvägsstationen med namnet Högfors har jag berättat i
häfte nr 187 i samband med redovisning av några poststationer vid Norbergs Järn-
väg. Det fanns en kort tid också en poststation med namnet Högfors i Örebro län.
Indragning av poststationen i Karbenning på grund av järnvägens tillkomst förut-
sågs av postmästare Olof Fredrik Dalman i Norberg när han den 15 januari 1876
redovisade resultatet av den undersökning av poststationernas lönsamhet, som hade
påbjudits av poststyrelsen i ett cirkulär den 27 september 1875. Han skrev bland
annat att poststationen

"i Karbenning snarligen, då Norbergs järnvägsanläggning bliver färdig och tra-
fiken å den banan förenas med den å Stockholm-Västerås-Bergslagsbanan vid
Ängelsberg bliver obehöfvig" och föreslog "att en poststation i dess ställe inrättas
vid Högfors järnvägsstation, belägen inom Karbenning socken och 1500 fot nära
sockenkyrkan. Poststationen Västervåla bliver ävenledes vid samma tid obehöfvig
och föreslås att indragas samt Ängelsbergs poststation, vilken varit öppen under
sommarmånaderna, att vid nämnde tid flyttas till Ängelsbergs nya järnvägsstation
inom Västervåla socken och ungefär 1/4 mil nära sockenkyrkan".

En poststation med namnet Karbenning uppstod på nytt den 1 juli 1900. Upprinnel-
sen till denna finner vi i ett brev från Kungl. Järnvägsstyrelsen till poststyrelsen,
daterat den 1 november 1897, i vilket man bl a redovisade planerna på att avge
förslag till trafikstationer på den blivande järnvägen mellan Krylbo och Örebro enligt
följande:

"i Karbenning socken, emellan Nickebo och Bennebo byar, 16 km från Krylbo, med benämning Karbenning, vid Snytsbo emellan stationerna Ängelsberg och Högfors å Tillberga-Kärrgruvans järnväg, 22 km från Krylbo med benämning Snyten, vid Västanfors kyrka, 35 km från Krylbo, med benämning Västanfors eller Fagersta - - -, vid Jönsgården vid sjön Dagarn, 48 km från Krylbo, med benämning Darsbo, i närheten av Skinnskattebergs bruk 57 km från Krylbo med benämning Skinnskatteberg och vid Entjärn 70 km från Krylbo med benämning Krampen".

Från den 1 juli 1900 förverkligades dessa tankar i vad gäller förening med post vid järnvägsstationerna Karbenning, Snyten och Västanfors. Däremot dröjde det till den 12 december innan en poststation också öppnades i järnvägsstationerna Dagarn (som namnet blev i stället för föreslagna Darsbo) och i Skinnskatteberg samt Spannarboda och Sällinge, som framgår av tidtabellen för postgången mellan Krylbo och Mjölby. Mellan Frövi och Örebro fanns sedan länge järnvägsförbindelse.

Krylbo—Frövi.

(Från den 12 december 1900.)

		6 ¹⁵	9 ⁴⁵			6 ⁴⁰	10 ¹⁰
		6 ¹⁰	1 ²⁴			3 ⁰	11 ³⁰
				Stockholm			
				Storvik			
Pik. 250	Pkxp. 113						
Tåg 157.	Tåg 155.	Km.					
4 ³⁵	3 ¹⁰	—	Krylbo 302, 334, 340..	1 ²⁵	9 ⁵⁰		
5 ¹²	3 ⁵⁰	16	Karbenning	1 ²⁵	9 ¹⁶		
5 ²²	4 ⁰	22	Snyten 334	1 ²³⁶	9 ⁴		
5 ³²	4 ¹⁰	—	Snyten	1 ²³¹	8 ⁵⁸		
6 ⁰	4 ³⁸	35	Vestanfors 332, II ...	1 ²⁴	8 ³¹		
6 ¹⁵	4 ⁵³	—	Vestanfors	1 ¹⁵⁴	8 ¹⁶		
6 ⁵²	5 ²⁰	48	Dagarn	1 ¹²⁸	7 ⁵⁰		
7 ²⁵	6 ²	57	Skinnskatteberg	1 ¹⁰	7 ²²		
8 ⁴²	7 ²¹	90	Spannarboda	9 ²⁸	5 ⁴²		
9 ⁶	7 ⁴⁸	97	Sällinge	9 ¹¹	5 ²⁶		
9 ²⁰	8 ¹¹	107	Frövi 321, 344	8 ⁴⁴	4 ⁵⁵		
				Tåg 156.	Tåg 158.		
				Pkxp. 113.	Pik. 250		
10 ⁵⁰	10 ⁰	Örebro		7 ²⁰	3 ⁵⁵		

Kungsbarkarö

Poststation 1874-01-01--1874-12-31

Vid Ängsvaktenstugan i Tyskhagen utmed postlinjen mellan Eskilstuna och Köping inrättades den 1 januari 1874 en poststation som fick socknens namn Kungsbarkarö. Som föreståndare anställdes ängsvaktaren G Holm med 100 kr i årsarvode. Mera än ett sådant fick han aldrig ta emot, för poststationen drogs in redan med 1874 års slut. Beslutet om den snabba indragningen fattades efter remissbehandling av ett brev från Holm till postkontoret i Köping den 19 september 1874. Han skrev däri bl a:

"Som det under den tiden jag innehaft poststationsföreståndarebefattningen härstädes visat sig att den ängsvaktarettjänst jag innehar icke kan skötas i förening med poststationen, så får jag av sådan anledning härmed vördsamligen anhålla att genom Kungl. Postkontorets i Köping åtgärd varda från poststationsföreståndarebefattningen i Kungsbarkarö i och med innevrande års slut entledigad."

Brevet gav tf postmästaren i Köping bekymmer. Han hade förgäves sökt att finna någon lämplig efterträdare och föreslog därför poststationens indragning. Han motiverade detta bland annat med att korrespondensen vid stationen " varit tämligen obetydlig, och då Kungsbarkarö är beläget vid postlinjen mellan Köping och Kungsör, torde ortens behov i och för postutväxling kunna anses fyllt, om samtidigt med stationens indragande å lämpligt ställe vid postvägen anbringades en brevlåda. Härigenom bereddtes tillfälle såväl till avsändning, som även - med begagnande av den i Kungl. Generalpoststyrelsens kungörelse den 29 november 1872 § 43 mom 1 och 2 korrespondenter medgivna rätt till emottagande med förbiresande posten av orekommenderade brev mm."

Detta godtog poststyrelsen inte utan vidare utan skrev till länsstyrelsen och anhöll "att Kungl. Majts. Befallningshavande, försåvitt ifrågavarande poststation fortfarande anses behöfelig, behagade hos Kungl. Styrelsen föreslå annan lämplig person, som är villig att från och med nästinstundande års början poststationsföreståndarebefattningen därstädes genom kontrakt sig åtaga."

Länsstyrelsens följande remiss till kronofogden gav vid handen att det inte fanns någon sådan person. Kronofogden föreslog också att förre kronolänsmannen G O Strömstedt skulle bli brevlådvårdare med en ersättning av 30 kr i månaden. Kronofogden ville också "fästa uppmärksamhet därpå, att det årsarvode av 75 kronor, som betalas till föreståndaren för Torpa poststation, är alltför ringa efter vad stationen anlitas, varför det genom förändringen av Kungsbarkarö station uppkomna besparingsbelopp, 70 kronor, torde böra användas som en lämplig arvodes-tillökning för nämnde stationsföreståndare".

Poststyrelsen hade elva dagar innan kronofogden skrev brevet beslutat höja poststationsföreståndaren och skolläraren Fredrik Ekelunds årsarvode i Torpa till 120 kr. Men i övrigt godtog man efter länsstyrelsens gillande i ett brev till poststyrelsen den

23 december 1874 kronofogdens förslag och poststationen i Kungsbarkarö blev således bara ett år gammal. Beslutet hade inte nått postmästaren i Köping i tid och han sände den 9 januari 1875 kl 11.45 ett telegram till poststyrelsen med följande text: "Kungsbarkarö överksam sedan 1 januari. Föreståndaren ansåg sig ej skyldig fortfara. Ingen olägenhet av indragningen".

Frågan om brevlådans fortsatta behov togs upp snart nog till behandling och länsstyrelsen skrev den 22 juni 1876 till poststyrelsen som sin åsikt att den borde bibehållas. Postmästaren i Köping påtalade emellertid i ett brev till poststyrelsen den 10 januari 1877 följande:

"Som järnvägssträckan mellan Rekarne och Valskog för allmän trafik nu är öppnad samt kärrposten å linjen Rekarne-Köping vid innevarande månads utgång kommer att indragas, så anser jag att ifrågavarande brevlåda, samtidigt med kärrpostens upphörande, utan olägenhet kan indragas".

Om indragningen beslöt också poststyrelsen den 12 januari 1877.

En ansökan efter kommunalstämman i Kungsbarkarö den 30 november 1879 om att få lantbrevbäring ansågs vid poststyrelsens föredragning den 9 januari 1880 inte böra föranleda vidare åtgärd.

Poststation 1876-01-01--1879-01-31
1913-05-01--1961-05-31

Kärrobo

Som komplement till postnätet i anledning av att kronobrevbäringen upphört inrättades den 1 januari 1876 en poststation i Kärrobo. Skolläraren J M Engbom antogs till föreståndare med 100 kr i arvode enligt poststyrelsens beslut den 17 december 1875.

Under utredningen om införande av lantbrevbäring lämnade kronofogden i Västerås fögderi till landshövdingen den 28 februari 1878 ett förslag till tidtabell m m vid förverkligande av planerna på indragning av poststationen i Kärrobo. Från tre av de berörda socknarna hade uppgift lämnats om vem som skulle antas till kommunombud för kontakten med lantbrevbäraren. Men

"från Kärrobo kommun har infordrat yttrande ännu icke inkommit, men har kyrkoherden i församlingen. i anledning av Kungl. Generalpoststyrelsens därom gjorda framställning blivit tillfrågad, huruvida han för en ersättning av omkring tio kronor årligen vore villig befördra post mellan Kärrobo och Irsta därtill svarat nekande".

I Irsta skulle man få posten från lantbrevbäraren som skulle antas efter entreprenadauktion. Nu måste lantbrevbäringslinjen sträckas på ett annat sätt än som planerats preliminärt. Det ordnade sig och med januari månads utgång 1879 drogs poststationen i Kärrobo in. Efter flera försök lyckades man få den återinrättad den 1 maj 1913.

Lillhärad

Poststation 1876-01-01--1879-01-31

Med 100 kr i årsarvode antogs organisten Anders Petter Wahlström till föreståndare för den poststation som med 1876 års ingång öppnades i Lillhärad enligt poststyrelsens beslut den 17 december 1875.

Poststationen blev mycket litet utnyttjad och postinspektören i centrala distriktet skrev den 22 maj 1878 bl a följande till poststyrelsen:

"Då bibehållandet av en poststation med särskild postgång, vilken, vad fallet är med Lillhärad, under sislidet kvartal endast inbringat 6 kronor 85 öre, väl ej kan vara nödigt eller skäligt, så tillåter postinspektionen sig vördsammast föreslå att sagde station måtte så snart ske kan indragas."

Poststyrelsen skrev med anledning därav den 27 maj 1878 till länsstyrelsen och fick därifrån svaret "att för tjänsteförsändelser till och från Lillhärad socken är postbefordring nödvändig, men kan med lantbrevbärare, som varje onsdag och lördag avhämtar och avlämnar post vid Dingtuna järnvägsstation tillgodoses".

Följden blev indragning av poststationen med januari månads utgång 1879. Den blev inte återinrättad och stämpelavtryck från dess drygt tre år långa livstid är sällsynta. I Postens centralarkiv finns förvarade PS-kort med poststationens datumstämpel, varav ett återges nedan.

P. S.

POSTKORT.

Till Postinspektören i Centrala Distriktet.
Stationen erhöles under
skota kvartalet af 1877 en del
utaf aflämnungen uti Primärposten
och det afriga har stationen haft
Kantande J. P. Wahlström

Malma

Poststation 1874-01-01--1874-12-31

Malma socken var en av de socknar som på ett tidigt stadium fick en brevlåda för avgående post. Den sattes upp under mitten av 1860-talet i Gisslarbo, där det för övrigt inrättades en poststation år 1881. Statistiken visade att brevlådan där var tämligen väl utnyttjad i jämförelse med andra landsvägsbrevlådor. Sådana hade börjat introduceras i samband med frimärkets tillkomst 1855. Medeltalet brev per månad i brevlådan vid Gisslarbo var 150 st under 1869, 80 st under 1870, 140 st under 1871 och 120 st under 1872.

Ett brev från poststyrelsen till länsstyrelsen i Västerås den 12 december 1873 bekräftade i stort sett vad man kommit överens om vid förhandlingar tidigare under året. Till planerna hörde en poststation vid Malma kyrka. Den öppnades den 1 januari 1874 med skolläraren A Rosell som föreståndare. Han fick enligt kontraktet 150 kr om året för sitt arbete, som också innebar "skyldighet att utan särskild gottgörelse två gånger i veckan befördra post fram och åter mellan Malma och Asby station å Köping-Bernshammars järnväg".

Rosell fick inte sköta posten mer än ett år. Det blev nämligen bifall på en framställning i ett brev den 10 oktober 1874 från ett antal korrespondenter i Bro och Malma till poststyrelsen. Kommissionslantmätaren August Lejdström och organisten C E Malmgren var ett par av dem som undertecknade brevet, ur vilket följande utdrag görs:

"Sedun det visat sig att den nya postanstalten vid Malma kyrka, benämnd Malma, icke motsvarar ändamålet, ity en obetydlighet brev dit ankomma och högst få, om ens några, under över trefjärdedels års förlopp, som postanstalten där hållits öppen, därifrån avgå, så, då däremot en stor mängd så kallade lösbrev till och från i orten bosatta personer genom kvinnliga föreståndarens för å Köping-Uttersbergs järnväg belägna Asby station, Carolina Andersson, försorg medfölja den nämnde järnvägs bantåg åtföljande postiljon, varigenom tydligen visas, att meranämnde Asby station, som är belägen ej fullt 1/8 mil norr om Malma kyrka, är i anseende till sitt läge lämpligare till postanstalt än Malma, vilken åter har ett sådant läge dels att ingen by, intet hemman eller gård, som är belägen söder om den, kan med fördel begagna annan postanstalt än Köpings, och dels att största delen av de personer, vilka besöka postanstalten måste passera stationen innan de komma till Malma och därför hellre uträtta sina ärenden där än färdas längre väg, vartill kommer att posten till Malma alltid avlämnas vid Asby station för att därifrån till Malma transporteras; gör således en omväg, få undertecknade vördsam samt anhålla, att postanstalten vid Malma måtte från och med den 1:e nästinstundande januari bliva flyttad till Asby järnvägsstation".

Hela framställningen, som här ändå återgetts i utdrag, består av en enda mening och speglar på sätt och vis vilka svårigheter det kan vara att tyda texterna i äldre handlingar, även om detta exempel inte är svårläst.

Det föga eller kanske helt uteblivna nyttjandet av poststationen i Malma ledde naturligtvis till att postmästaren i Köping tillstyrkte sökandenas framställning. Poststyrelsen beslöt vid föredragning den 26 oktober 1874 att bifalla ansökan. Rosell blev uppsagd och stämpel och sigill levererades till persedelförrådet. Där fick man tillverka erforderliga inventarier för den poststation som i stället inrättades i Asby järnvägsstation med 1875 års ingång. Carolina Andersson blev dess föreståndare med 150 kr i årsarvode.

Poststation 1874-01-01--1879-01-31
1922-01-16--1962-03-31

Medåker

Inom Kungsörs fögderi öppnades den 1 januari 1874 en poststation vid Medåkers kyrka med socknens namn. Kronolänsmannen J L Müntzing blev föreståndare och fick 100 kr i årsarvode. Han hade dessutom skyldighet att ansvara för befordring av posten mellan Medåker och Arboga mot 150 kr i årlig ersättning.

Müntzing begärde i ett brev till poststyrelsen den 26 mars 1874 att bli befriad från sitt uppdrag som poststationsföreståndare och föreslog till efterträdare skolläraren Johan Theodor Bergström. Bytet beviljades av poststyrelsen.

Omslutningen var låg vid den lilla poststationen. Sedan postmästare Olof Hemning i Arboga i ett brev till poststyrelsen den 31 januari 1875 redovisat en statistik som pekade på kr 200:36 för de båda första verksamhetsåren, vilade poststyrelsen ändå på beslutet om indragning. Detta togs när planerna för lantbrevbärg väl var färdiga. Poststationen drogs in den 31 januari 1879 och handlanden J A Zahlén antogs till kommunombud som förmedlande länk med lantbrevbäraren. Kommunalstämman den 28 december 1877 beviljade Zahlén 50 kr om året som ersättning för sitt arbete som kommunombud, en ovanligt hög summa för den uppgiften. Postverket bidrog inte med sådana kostnader och oftast fullgjordes uppdragen utan någon ersättning alls, ibland genom att ombudet fick några ören för varje förmedlat brev.

Poststationen i Medåker blev återinrättad sent om sänder och fick därefter en 40-årig existensperiod "i modern tid".

- Att *Postmästaren Herr Johan Theod. Bergström*
- född den *19 Augusti 1837* och *kanne Skriftskrivare*
- eger *Perambry* kristendomskunskap
- och är *af församlingen* att begagna H. H. Natvård
- af Medåker med begärigt fackskick och*
- får en hederfullt*
- varder härmed på begäran intygadt
-
- af Medåker i Medåker den 29*
Mars 1874
Carl Henrik Thors
v. föst.

Odensvi

Poststation 1874-01-01--1877-01-31

Vid Häggesta i Odensvi socken öppnades den 1 januari 1874 en poststation som fick socknens namn. Till föreståndare antogs possessionaten Carl L Tersmeden med 100 kr i årsarvode. Han åtog sig också skyldigheten att med 100 kr i ersättning per år befordra posten fram och åter mellan Odensvi och Köping.

Tersmeden skrev den 10 oktober 1874 ett brev till poststyrelsen med följande text:

"Som undertecknad poststationsföreståndare önskar från 1875 års början vara befriad från såväl föreståndareplatsen som skjutsen av posten till och från Köping tvenne gånger i veckan, men som svårighet förefinnes att få någon i orten lämplig person till tjänstens skötande och poststationens tillvaro är för allmänheten gagnelig, så vill undertecknad ytterligare ikläda sig samma skyldigheter som tillförne, såvida Kungl.Generalpoststyrelsen beviljar såsom årlig lön 150 kronor och skjutsersättning 225 kronor."

Tersmeden missträknade sig i fråga om svårigheten att få någon annan poststationsföreståndare och blev av med den delen av sitt postarbete. Poststationen flyttades nämligen med 1875 års ingång till socknens komministergård och fick därmed enligt kronofogdens uttalande i brev den 28 december 1874 "för all samfärdsel ett mera centralt läge" än där den dittills varit förlagd.

Med oförändrat årsarvode på 100 kr antogs komminister A Westré till poststationsföreståndare. Tersmeden fick däremot fortsätta att ansvara för postföringen med ett till 225 kr per år förhöjt arvode, d v s vad han begärde i sitt brev.

Under 1877 planerade man för lantbrevbäring inom länet. Därvid övervägde man att ersätta poststationen i Odensvi med lantbrevbäring i kombination med ett kommunombud. Frågan behandlades vid den ordinarie kommunalstämman i Odensvi sockenstuga den 24 december 1877. Det var tydligen inte någon diskussion om att avvisa förslaget om poststationens indragning. Protokollet har bara fyra punkter, dels om var lantbrevbäraren skulle avlämna post, dels om lämpliga veckodagar för lantbrevbäringen samt uppgift om utsett kommunombud. Detta blev fjärdingsmannen C J Jonsson i Barksta.

Omorganisationen genomfördes med februari månads ingång 1879 och sagan var all för poststationen i Odensvi. Samtidigt drogs poststationerna i Himneta, Irsta, Kärrbo, Lillhärad, Medåker och Sevalle in. Detta datum betecknar en av de största konkreta omorganisationerna. Inte mindre än 44 nya lantbrevbäringslinjer inrättades då i vårt land, därav sju i Västmanland.

Ett försök år 1916 (diarienummer Ib 3938/1916) att få en poststation i Odensvi ansågs vid föredragning i poststyrelsen den 22 december 1916 inte böra bifallas.

Ryttern

Poststation 1876-01-01--1879-04-30

Som komplement till det postnät som organiserades med början 1874 i Västmanlands län i anslutning till reformen med kronobrevbäringen tillkom några poststationer från 1876 års början, däribland en i Ryttern. Där antogs skolläraren C Sundstedt till föreståndare med 150 kr i årsarvode, vilket höjdes till 200 kr genom poststyrelsens beslut den 12 september 1876.

I anslutning till lantbrevbäringens införande planerades indragning av poststationen. Den kunde emellertid få vara kvar om föreståndaren gick med på att låta sänka årsarvodet till 100 kr. Det gjorde han inte och när kommunalstämman i Ryttern behandlade frågan om att bidra med hans lön vann det inte gehör. Om detta informerades postkontoret i Västerås genom ett brev den 3 januari 1879. Poststyrelsen beslutade därefter att poststationen skulle dras in med april månads utgång.

Den ersättande lantbrevbäringen från Strömsholm fullgjordes med två turer i veckan. Vid kommunalstämman med Rytterns församling den 27 december 1894 utsågs prosten Tideström och pastor Lundqvist att hos poststyrelsen söka utverka frekvenshöjning till tre veckoturer. Fjärdingsmannen C G Eklund i Lundby var lantbrevbärare med kr 1:70 i ersättning för varje fullgjord tur. Han åtog sig en tredje tur med samma ersättning och med länsstyrelsens tillstyrkan beslöt poststyrelsen om denna förbättring för postkunderna i Rytterns socken.

Salbo

Poststation 1863-02-01--1874-09-30

Med drygt 1½ år på nacken kan man kanske inte säga att poststationen i Salbo blev kortlivad och inte heller postnamnet Salbo. Men eftersom poststationerna med undantag av de med järnväg förenade inte fick några makuleringsstämplar förrän tidigast vid 1868 års slut har efterlämnade brev och frimärken med stämpelavtrycket Salbo blivit ganska sällsynta. Jag ägnar därför litet utrymme även åt denna poststation.

Tillkomsten redovisas i ett ca 40-sidigt ärende med diarienummer 1861:1908 samt 1862:2161 och 2398. Poststationen öppnades den 1 februari 1863 och det blev dess andre innehavare, förre kronolänsmannen Bengt Andersson Teurnqvist som fick svinga den första datumstämpeln. Han tillträdde 1867 och var kvar så länge att han fick vara med om att stämpla brev med den ursprungliga datumstämpeln för sista gången. Han slutade 30 september 1874, då poststationen med namnet Salbo också upphörde. Följande dag inrättades en ny poststation med namnet Westerfernebo vid sockenkyrkan med fanjunkare Otto Robert Frykman som föreståndare.

Tidigare hade flyttning av poststationen varit på tal flera gånger. Den togs också upp i poststyrelsens brev till landshövdingen den 12 december 1873, vari redovisades poststyrelsens beslut om ändrade postgångar vid det följande årets ingång i anslutning till kronobrevbäringens avskaffande. Däri framhölls bland annat att kronofogdens förslag om att flytta poststationen i Salbo till Fernebo och inrättande av postgång på den halvmilslånga sträckan däremellan inte kunde genomföras "med särskilt avseende å den korta tid som till årsskiftet återstår". Det gick således tre kvartal innan man kunde lösa den detaljen i det omfattande förslaget om åtgärder vid kronobrevbäringens upphörande.

Setterbo

Poststation 1874-01-01--1874-12-31

Inom Kungsörs fögderi öppnades den 1 januari 1874 en poststation vid Johannesberg i Setterbo socken med socknens namn. Fjärdingsmannen J P Jansson blev föreståndare och fick för denna uppgift 100 kr i årsarvode. Han hade enligt avtalet dessutom skyldighet att mot en årlig ersättning av 50 kr befordra posten fram och åter mellan Setterbo och Arboga.

Skolläraren J E Ericsson skrev den 12 februari 1874 ett brev till poststyrelsen vari han påpekade poststationens olämpliga placering i den yttersta nordvästra delen av socknen. Han framhöll att den borde ligga vid kyrkan. Brevet föranledde ett brev från poststyrelsen till länsstyrelsen i Västerås. Innan kronofogden efter remiss därifrån ännu hunnit svara, skrev postmästare Olof Hemning i Arboga ett brev till poststyrelsen den 24 februari 1874. Han anmälde "att postutväxlingen mellan detta kontor och den vid årets början nyinrättade poststationen Setterbo å hemmanet Johannesberg är så högst obetydlig, att någon förändring torde behöva vidtagas".

Poststationen hade dittills endast utnyttjats för fjärdingsmannens egen post som varit mycket ringa. Postmästaren förklarade också varför det inte vore till någon nytta för de större korrespondenterna att förlägga poststationen vid Setterbo kyrka och föreslog "att Setterbo poststation å Johannesberg måtte indragas, och i stället inrättas en gångpost för brevs fortskaffande tvenne gånger i veckan mellan Arboga postkontor och hemmanet Johannesberg så länge Jansson innehar fjärdingsmansbetsyret och skall mottaga den s k kronoposten".

Nu skrev poststyrelsen ännu ett brev till länsstyrelsen som i sitt svar den 4 april 1874 återopade kronofogdens yttrande. Denne höll inte oväntat sin fjärdingsman om ryggen och skrev - med återopande av några här utelämnade detaljer i brevet - bl a följande:

"Jag anser därför i följd av detta och det med Jan Petter Jansson gjorda avtal, någon förändring ej böra göras i avseende på poststation i Setterbo socken för detta år, dock att det av Jansson gjorda erbjudande om postlädas uppsättande vid prästgården torde böra antagas, då i följd därav vederbörande korrespondenter bliva på allt möjligt sätt tillgodosedda".

På kronofogdens förslag gjordes ingen ändring i förhållande under år 1874, men poststyrelsen beslöt att poststationen skulle dras in vid årets slut. Det antal frimärken och brev som stämpplats vis Setterbo poststation torde vara få och jag har inte hört talas om något enda bevarat.

Men vid detta års slut, anhåller jag, att bli för entledigad från både Poststationsföreståndare- och Fjärdingsmansbefattningen, emedan jag då bli för entledigad från flera kommunala befattningar, och sedan torde det vara lämpligast, att hafva Poststationen vid Hallby, Hellby eller Setterbo kyrka. Och förbinder mig att hvarje söndag under detta år framskaffa den från Arboga Postkontor ankomna posten till Setterbo kyrka samt att vid Prästgården hålla brevåsa och 2 gånger i veckan, dagen före postens afgång från Johannesberg, tömma densamma om så fordras.

Detta är slutet av fjärdingsmannens brev som svar på förslaget att dra in poststationen i Setterbo. Mycket få brev torde ha datumstämpels vid poststationen som bara fanns ett år.

Med största högaktning,
Joh P Jansson
Poststationsföreståndare & Fjärdingsman.

Johannesberg i Setterbo
den 26 Mars 1874.

Som komplement till det under 1874 uppbyggda postnätet i Västmanland öppnades den 1 januari 1876 en poststation i Sevalla med serjeanten Carl Johan Nordin som föreståndare. Samtidigt inrättades en kärrpost för befordran två gånger i veckan fram och åter mellan Östanbro och Tärna via Sevalla. Den avkortades till sträckan Tortuna-Sevalla-Tärna när postföring anordnades på Stockholm-Västerås-Bergslagens järnväg. För delsträckan mellan Tortuna järnvägsstation och Sevalla poststation kontrakterades A J Östergren.

Ett försök att få en poststation i Sevalla hade gjorts redan 1870 genom ett fem foliosidor långt brev den 20 november 1870 till poststyrelsen från bl a överste August Silverstolpe på Bortomta, chef för Kungl. Västmanlands regemente (diarienummer Klb 1870:4742). Efter utredning ansåg poststyrelsen den 30 oktober 1871 att det inte fanns tillräckliga skäl att öppna poststationen.

Det blev som ovan sagts först i samband med kompletteringen av postnätet 1876 som poststationen kom till stånd. Det var i huvudsak vissa områden av Västmanlands, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län som så sent fick de postförbindelser och poststationer som ansågs behövliga för att täcka upp kronobrevbäringsnätet.

Men det visade sig när planerna för lantbrevbäring växte fram att poststationen i Sevalla utan större olägenhet kunde dras in och så skedde också med januari månads utgång 1879. Planerna var i princip klara redan efter sammanträdet den 9 juni 1877 på landskansliet i Västerås och mer än ett år innan omorganisationen genomfördes blev ärendet föremål för behandling på kommunalstämman i Sevalla den 28 december 1877. Därvid utsågs Carl Johan Nordin till kommunombud och fick såsom sådant utan ersättning från postverket vara den förmedlande länken mellan lantbrevbäraren och de sockenbor som denne inte kunde få kontakt med under turen.

Lantbrevbäringen utgick från Tortuna och fullgjordes med två turer i veckan. Samtidigt inrättades i Västmanland lantbrevbäringslinjerna Dingtuna-Lillhärad, Västerås-Irsta-Kärrbo-Kungsåra, Köping-Odensvi, Köping-Himmata och Arboga-Medåker.

För lantbrevbäringen mellan Tortuna och Sevalla upprättades kontrakt med fjärdingsmannen Wilhelm Höberg. Per Erik Broberg konkurrerade med honom och underbjöd honom till och med vid anbudsinfordran, men postmästare Eugène von Wedderkop i Västerås ansåg sig inte kunna godta det lägre anbudet. Han skrev i ett brev till poststyrelsen den 18 september 1878 att Broberg

"endast betingat 98 öre för resa fram och åter, men då Broberg är född 1813 och således väl gammal för denna ansträngande befattning, har ej kontrakt med honom blivit upprättat, såvida ej Kungl. Styrelsen prövar att sådant skall ske".

Det gjorde styrelsen inte. Lantbrevbäringen ändrades sedermera att utgå från poststationen i Hedensberg.

Utdrag af protokollet hållet vid allmän 14 dagar förut samlad kommunalstämma med Sevalla församling den 28 December 1877.

S. D. Med anledning af oikomnen skrifvelse från Kronofogden i öfverh. län, dels, att Sevalla poststation förändrades komne, enligt Kongl. General-Poststyrelsens beslut att indragas och lantbrevbäring i dess ställe inrättas och dels uppmärksamhet af det tillfälle till betvelling af öfverh. l. skilda bref och andra försändelser som lantbrevbäringsinrättningen erbjuder i enlighet med bestämmelsen i 5 § Kongl. General-Poststyrelsens P. No. i ämnet, utse ett kunnigt ombud till hvilken aflennas försändelser som bär genom lantbrevbärare förskaffas och hos hvilken oikomne försändelser kunna af adressaten eller dess ombud afhämtas, utsågs nu till ombud i detta afseende serjeanten Carl Johan Nordin i Broberg och dag för afvar.

A. Johansson,
Ordförande i kommunalstämman.

Justerat:
A. J. Johansson, A. Johansson.
På utdraget, betygat:

A. Johansson
Ordförande

Skerike

Poststation 1874-01-01--1875-12-31

Organisten P E Tibblin antogs till föreståndare för den poststation som öppnades vid Skerike kyrka den 1 januari 1874. Han fick 250 kr i årsarvode, vilket inbegrep skyldighet "att utan särskild gottgörelse befordra posten fram och åter mellan Skerike och Västerås"

Kontraktet upphörde redan med 1875 års utgång då poststationen drogs in som obehörlig. En kärpostlinje mellan Västerås och Skultuna medförde posten som på vägen lämnades av vid Skerike kyrka. Ett kontrakt upprättades med musiksergeanten C Adamsson om denna postföring. Den blev inte tillräckligt utnyttjad och postmästare Eugène von Wedderkop i Västerås föreslog i ett brev till poststyrelsen den 1 november 1876 att dra in linjen och i stället anordna gångpost mellan Västerås och Skerike som från början. Över detta hade kommunalstämman i Skerike den 27 oktober 1876 uttalat sig positivt. Ändringen genomfördes med februari månads ingång 1877.

En framställning den 14 februari 1877 från förre poststationsföreståndaren, som var ordförande i socknens kommunalstyrelse, om bidrag med 100 kr om året för gångposten föranledde inte någon åtgärd från poststyrelsens sida.

Poststation 1874-01-01--1877-01-31

Torpa

Vid Torpa kyrka öppnades den 1 januari 1874 utmed postlinjen mellan Eskilstuna och Köping en poststation med socknens namn. Skolläraren Fredrik Ekelund blev föreståndare med 75 kr i årsarvode. Efter poststyrelsens beslut den 3 december 1874 höjdes detta till 120 kr. I sin framställning om högre arvode den 11 november 1874 hade Ekelund åberopat stor tidsåtgång "då post sex dagar i veckan om vintern och fyra dagar i veckan under sommaren hit ankommer och härifrån avgår". Han begärde 150 kr i arvode men fick acceptera poststyrelsens prutning med 30 kr trots att postmästaren i Köping ansåg det begärda arvodet vara välförtjänt.

I ett brev den 8 februari 1875 påtalade Ekelund de svårigheter som uppstått genom att det fanns fem socknar i Sverige med namnet Torpa, av vilka tre hade poststationer med samma namn. Hans förslag att poststationen i Västmanland skulle namnändras till Karls-Torpa vann inte gehör. Ärendet behandlades i poststyrelsen den 12 februari 1875 och uppsköts då. Det blev inte heller någon ändring vid årsskiftet 1875-1876, då 33 svenska poststationer namnändrades enligt en cirkulärnotis.

Någon ändring ansågs vid ny föredragning den 11 januari 1876 inte heller behövas, eftersom den halländska poststationen med samma namn blivit indragen och den östgötska poststationen Torpa hade namnändrats till Ramfall den 1 mars 1875.

Även vid poststationen i Torpa var omsättningen låg och den befanns kunna avvecklas, innan lantbrevbäring ens ännu hinnet diskuteras. Den 31 maj 1877 kunde poststationsföreståndare Ekelund svinga datumstämpeln för sista gången.

Till Kongl. Postkontoret i Köping!

Som icke mindret än 5 socknar i vårt län Västmanland hafva namnet Torpa och poststationer med samma namn äro 3 af dessa nu äro inrättade, denna inberäknad, händes ofta till postförändelser gå till ena ort, så till brof och bidningar, som skola till denna station, gå till en annan Torpa, och tvärtom; derigenom försenas deras framkomst, hvarjämte det dessutom oftast är svårt att veta hvar de skola returneras. Med anledning häraf viljan jag vördsamt anhålla om namnförändring på denna station, och hvar till namnet Karls-Torpa torde vara tjenligt, eftersom denna Torpa församling är ansl. till Karlskyrka.

Torpa poststation d. 8 Februari 1875.

F. Ekelund
Stationföreståndare

Södertelje—Köping.				Vintermånaderna.					
(Från den 1 december 1874).									
T. F. S.	—	8	e. m.	3½	Södertelje postkontor	T. Th. S.	7	—	e. m.
O. L. M.	12½	12½	f. m.	2	Mariefreds postexpedition	T. Th. S.	12½	2½	e. m.
O. L. M.	3½	3½	f. m.		Strengnäs postexpedition	T. Th. S.	9½	10	f. m.
O. L. M.	7½	8	f. m.	3½	Eskilstuna postkontor	T. Th. S.	—	5	f. m.
O. L. M.	8½	9	f. m.	½	Torshälla postexpedition	T. F. S.	7½	—	e. m.
				2½	Torpa poststation	T. F. S.	6½	7	e. m.
O. L. M.	12	12½	e. m.	1½	Kunysörs poststation	T. F. S.	3	3½	e. m.
				1½	Kunysbarkarö poststation				
O. L. M.	2½	—	e. m.	13½	Köpings postkontor	T. F. S.	—	1	e. m.

Emellan Södertelje och Strengnäs diligens; å öfriga delen af linien vanlig post.

P. M.

I Hollands län finnes en poststation Toorpa
i Fjärås socken, hvilken af Holl. skrift
förelaggen att benämnas Fjärås-Toorpa
till skillnad från en poststation i Toorpa
socken, ^(N. Lands län) hvilken vid inrevidering är början öppna-
des under namn af Lunden.

Toorpa böyer i länna Göteborg - Skövdeborg
Lunden " " Borås - Wänersborg

Namnförändring således ej behöflig för
stationens i Lunden skull, men väl till
skillnad från stationen Toorpa i West-
manlands län, belägen i länna Sadertälje-
Köping.

(Vid inrevidering är början öppnades en postst.
Toorpa i Östergötlands län, hvilken dock
från d. 1/3 kommer att benämnas Ramfäll.)

Tillverkningsår för förlagor till skrifter om posthistoria

skrift nr	år	skrift nr	år	skrift nr	år	skrift nr	år
14	1989	31-42	1991	111-131	1990	187-222	1993
16	1993	43	1992	132	1991	223-250	1994
17	1993	43 uppl 2	1994	133-153	1990	251-280	1995
18	1994	44-100	1992	154-177	1991	281-299	1996
19	1995	101-108	1990	177 uppl 2	1995	300-337	1997
20-30	1996	109-110	1989	178-186	1992	338-356	1998

Av förlagan tillverkas endast det antal kopior som beställs.

Förlaget på post, Växjö, 1992
Copyright: Erik Lindgren